

DE TIJD

14:48 - 15 september 2011

Politieke deserteur of trendvolger?

Waarom steeds meer beroepspolitici het voor bekeken houden, is verklaarbaar. Maar je kan niet wegcijferen dat Yves Leterme vertrekt op een kritiek moment voor de toekomst van België.

Door Pascal Delwit, politicoloog aan de Université Libre de Bruxelles (ULB).

Yves Leterme vertrekt de komende maanden naar de OESO om er adjunct-secretaris-generaal te worden, Inge Vervotte gaat naar de zorgsector om er voorzitter te worden van het conglomeraat Emmaüs, Didier Reynders biedt zijn diensten aan het Internationaal Monetair Fonds aan, en voor de vacante plaatsen van voorzitter bij de politieke partijen (cdH, CD&V, sp.a,...), rollen de gegadigden niet echt over elkaar om de post in de wacht te slepen. De postjes met een politieke verantwoordelijkheid lijken voortaan niet meer dezelfde roepingen boven te halen. Hoe valt die desertie of dat gebrek aan belangstelling te verklaren?

Je kan wijzen op de loodzware last van sommige taken op de schouders van een politicus, in een land waar het aantal uren dat wordt gediscussieerd en gedebatteerd nogal indrukwekkend kan zijn, en waar de gesprekken soms gaan over onderwerpen die niet echt voor een omwenteling zullen zorgen in de wereld. Sinds het mislukken van de onderhandelingen over de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde in mei 2005 kampt ons politieke systeem met een zware griep, en kunnen de opeenvolgende mislukte pogingen om uit die sleur te geraken slijtage of ontmoediging veroorzaken.

Je kan ook wijzen op het feit dat het probleem bij uitstek is gerezen bij de CD&V: exit van Herman Van Rompuy (voorzitter Europese Raad), van Yves Leterme, van Inge Vervotte en zelfs van Marianne Thyssen, in de lente van 2010 nog kandidaat-premier. Hoe kan je daar iets anders in zien dan een probleem van identiteit en interne cohesie, of een ter discussie stellen van het lot van de partij? Komt daar nog bij dat er in de toekomstige regering minder ministerpostjes zullen zijn voor CD&V, en dat weer 'afdalen' als volksvertegenwoordiger in de Kamer weinig interessant is.

Maar misschien spelen ook andere zaken een rol. De eerste heeft betrekking op het beroepsleven. Heel wat sociologen merken op dat een deel van de bevolking zijn beroepsleven en zijn carrière anders beleeft of anders wil beleven dan vroeger. Willen de heren en dames beroepspolitici van hoog niveau nog zeven dagen op zeven op de rooster liggen, 'online' of in realtime moeten antwoorden op de sollicitaties van media, burgers en organisaties? Willen ze nog de vele avonden en weekends hun kieskring afdweilen, ten koste van een (groot) deel van hun privéleven?

ENGAGEMENT

Het antwoord is voor de meerderheid misschien wel 'ja, maar niet meer een hele carrière'. Onderzoeken naar het militantisme wijzen uit dat die vormen van 'totaal engagement' afnemen, temeer omdat ook de sokkel waarop zij steunen afbrokkelt. De grote ideologieën - christendemocratie, socialisme, liberalisme,... - hebben hun verenigende waarde en hun aantrekkingskracht verloren. In die omstandigheden is het niet verwonderlijk dat de carrière van politicus in de ogen van zij die er zich voor engageren haar dimensie van 'roeping' verliest.

Het verbaast nog minder als je bedenkt dat het politieke leven en de beleidsbeslissingen ook hun 'sacrale' dimensie verliezen. Uit alle enquêtes blijkt dat politici en politieke partijen niet erg geliefd zijn. Ze hebben steeds minder macht en actiehefbomen in die dynamiek die het economische en het politieke domein steeds meer afhankelijk van elkaar maakt. Af en toe hebben politici zelfs nog amper manoeuvreerruimte. De marge van bijvoorbeeld de Griekse, IJslandse en Ierse regering is op zijn minst klein te noemen.

LOON

Zelfs financieel is het politieke beroepsleven minder gezegend dan vroeger. Natuurlijk worden de beroepspolitici naar de normen van het overgrote deel van de bevolking goed vergoed, en velen onder hen hebben voordelen bovenop hun loon. Maar als je het competentieniveau en de verantwoordelijkheid die ze dragen van sommigen vergelijkt met beroep-

pen uit andere maatschappelijke sectoren, zoals bedrijfskaderleden, vrije beroepen, beurshandelaars en voetballers, is de remuneratie eerder aan de lage kant.

In die context worden de recente 'deserties' wellicht begrijpelijk, of wordt toch ten minste duidelijk dat men voortaan in de politiek niet meer in een vlakke loopbaan zit.

Blijft het feit dat het vertrek van Yves Leterme ongetwijfeld voor een malaise zorgt. Na op communautair vlak de politiek van 2004 tot 2008 te hebben gepolariseerd, na een hoofdspeler te zijn geweest in een chaotische legislatuur, en na - deze week nog - de onderhandelingen te hebben ontregeld met zijn ultimatum voor de opmaak van de begroting voor 2012, zonder veel overleg met het kernkabinet, kondigt uitgerekend Leterme zijn vertrek aan op een kritiek moment voor de institutionele toekomst van België en voor de financiële en economische stabiliteit.

Copyright © De Tijd